

Világok legjobbika?

Egy ideje már magam próbálkozom web-oldalam szerkesztésével. Abban az illúzióban élek, mintha programoznék. Ctrl F-fel felmegyek a szerverre, és a megfelelő alkönyvtárban elhelyezem a pdf formátumú fájlt. Majd a laptopomon html-nyelvezeten megszerkesztem a szóbanforgó alkönyvtár php-ját. (A *personal home page* utasításokat ad a szervernek, hogy a web-oldalon hol és milyen formában helyezze el az anyagot.) Ezzel átírom a szerveren lévő korábbi php-t, és már kész is; ellenőrzöm, web-oldalamon ott van az új anyag. De most valami hiba csúszott be, most nincs ott. Megismétlem a műveletet, hiába. Újból végigmegyek a műveleti soron, a végén újból átmásolom a php-t, semmi. És ekkor felfedezek valamit: a megszerkesztett és az átmásolt php-k ideje több órával eltér egymástól. Programhibára gyanakszom, a felismerést fontoskodva közlöm informatikus kollégámmal, a nyomaték kedvéért még egy Fn-Prt Sc képet is küldök, melyen látható a két időpont eltérése. Ő hűvösen leint: Már hogy lenne ugyanaz a két idő? A szerver Amerikában van (!!). Tehát amikor laptopom képernyőjén a Windows Commander egyik ablakában lévő anyagot átmásolom a másik ablakba, a 0 és 1 variációiként kódolt szöveg és kép a másodperc töredéke alatt (hosszabb anyagok esetén néhány másodperc alatt) oda-vissza megjárja Amerikát!

És ugyanez történik kereséskor is, sőt! Beütöm a Google-ba, hogy populizmus: 0,44 mp alatt 146 ezer találatot ad ki. Ha pedig angolul írom be a szót, 6 millió 800 ezret, 0,33 mp alatt.

Tehát egy fél másodperc sem kell hozzá, hogy a kérés elmenjen, majd ez a töménytelen mennyiségű információ visszajöjjön Amerikából. Ez még akkor is bámulatos, ha a rendszer nem azon minutában tekinti át a földkerekség összes digitális anyagát, hanem kilenc amerikai, két ázsiai (tajvani és szingapúri), valamint négy európai (írországi, hollandiai, finnországi és belgiumi) szervere előre „készül”, keresőrobotokkal folyamatosan pásztázza és indexeli a világhálóra feltett dokumentumok tartalmát és szavait.) „Ez itt a mennyország, csodálatos világ!” visszhangzanak fülemben Cipő és Koncz Zsuzsa dalának sorai.

Kutatóként életem jelentős részét könyvtárakban töltöttem. Most még az ágyból sem kell kikelnem, kattintgatásokkal szinte minden anyaghoz, forráshoz hozzájutok. Fotelban ülve, ingyen hallgathatom kedves dalaimat, megnézhetem kedvenc filmjeimet. Külföldön élő unokáimmal úgy beszélök, hogy látjuk egymást. Kézirataimat a változtatások miatt nem kell újból legépelni. Akár percnként írhatok levelet ismerőseimnek. Egy afrikai ember,

okostelefonnal a kezében, ma annyi információhoz juthat, mint húsz évvel ezelőtt a világ legtájékozottabb embere, az amerikai elnök.

Lelkesen dicsérem barátomnak ezt az internetes, dns-es techno-világot. Ő nem lelkesedik. Mondj három olyan dolgot, ami miatt szerinted a mai világ jobb, mint a régi – szólít fel. Ha a fentieket nem tekintjük önmagában értéknek, hanem csupán „eszközöknek” egy jobb életminőség eléréshez, akkor elsőnek a meghosszabbodott életkort jelölöm meg. A hosszabb életkor azzal jár, hogy tovább élünk betegen, érvel. Ez tényszerűen nem így van; az egészségben eltöltött éveink száma is megnőtt. Második állításom: nincs pestis és kolera, himlő, tbc, legyőztük a halálos járványokat. De van tömeges depresszió, Alzheimer kór, rák, magas vérnyomás, infarktusz, cukorbetegség, vág vissza. Hm, ez igaz. Harmadik állításom: ma globálisan mindenki jobban él, mint akár csak ötven évvel ezelőtt is. Az elmúlt évtizedekben pedig kínaiak és indiaiak százmilliói jutottak kenyérkereső foglalkozáshoz és jövedelemhez. Ezt erősen vitatja. Arra hivatkozik, hogy a GDP azért nő, mert pénzért vesszük meg azokat a szolgáltatásokat, amikhez korábban természetben jutottunk hozzá, amit mi állítottunk elő. Az ázsiai paraszt saját munkája korábban nem jelent meg a GDP-ben. Annak a költsége sem, hogy kisgyerekeinket bölcsődébe és óvodába, az öreg szülőket menhelybe adjuk. Ebben sok igazság van. A tömeges elhízás például kétszeresen is növeli a GDP-t: a sok élelmiszerfogyasztás, majd pedig a fogyókúra készítmények, és az okozott betegségek kezelésének költsége révén. Általában: a betegségek a gyógyítás és az ápolás költségeivel növelik a GDP-t. Akkor is növekszik a nemzeti termék, ha szennyezzük a környezetünket, de utána megtisztítjuk; a megtisztítás költségével; a válások az ügyvédi költségekkel emelik papíron számított jólétünket...

Ha a disznóóljával szembeni sárkunyhóban élő középkori francia paraszt vérének a szerotonin-, dopamin- és oxitocin-szintje ugyanolyan volt, mint egy mai francia bankárénak, aki a Champs Elysée-re néző palota tetőszinti luxus-apartmanjában lakik, akkor mi értelme volt a Bastille ostromának és

a francia forradalomnak? – teszi fel a kérdést Harari izraeli történész. Ugyanis a boldogságra való hajlamunk genetikai adottság, a hormonrendszer úgy működik, mint egy termosztát: a kilengések után mindig beáll a megadott szintre. (Ha valakinek az öröklött szintje egy tízes skálán mondjuk 8, bármilyen öröm vagy bánat éri, a kilengések után visszaáll a 8-as szintre; szemben azzal, akié csak 5, és a kilengések után arra fog beállni.)

A történelem legnagyobb kérdése, amit a történészek nem mernek feltenni – folytatódik Harari fejtegetése – végső soron az, hogy a fejlődés, a változások, a forradalmak boldogabbá teszik-e az embert. A boldogság okait szociológusok és pszichológusok vég nélkül kutatják és arra a következtetésre jutottak, hogy az attól függ, mennyire vannak összhangban elvárásaink a lehetőségekkel. Azonban „a tömegmédiá és a reklámpar kimeríti a világ elégedettségtartalékait” – az igények szüntelen fokozásával nem ad lehetőséget az

elégedettségre. Ezért könnyen meglehet, hogy a mai szemmel elviselhetetlenül nyomorúságos körülmények között élő és súlyos betegségektől, nyavalyáktól szenvedő középkori ember elégedettebb és boldogabb volt, mint mi vagyunk. Mert nagy családban és egymással törődő kisközösségekben élt, harmóniában a természettel. Rövid ideig élt, számtalan betegség gyötörte, a gyermekhalandóság igen magas volt, de ha mindebben isten kezét látta, beletörődött sorsába. (Ez is Harari fejtegetése.)

A kapitalizmus által okozott felfordulás legsúlyosabbja: „...az emberiség történetének leghatalmasabb szociális forradalma: a család és a kisközösség összeomlása”. Ez az egyén felszabadulásának ára. „Ma már az állam és a piac az egyén apja és anyja, és az egyén csak neki köszönhetően maradhat fenn.” A természetes közösségek helyére *elképzelt közösségek* léptek: a nemzet és a fogyasztók törzse. „A konsumerizmus és a nacionalizmus minden erejét megfeszítve dolgozik azon, hogy elhiggyük: idegenek milliói tartoznak ugyanahhoz a közösséghez, amelyhez mi magunk is, és valamennyien közös múlttal, közös érdekekkel és közös jövővel bírunk.” (Yuval Noah Harari „Homo Sapiens” című, magyarul is megjelent könyvében írta meg mindezt – a nemzettel, mint fiktív fogalommal és közösséggel nem nagyon értek egyet.)

„Országok rongya! könyvtár a neved... Ment-e / A könyvek által a világ elébb?” dörgi Vörösmarty, kétségbe vonva a tudomány hasznát. Engem ez a csodálatos világ akkor is elbűvöl.

(Megjelent a Magyar Nemzet 2017. április 29-i számában)

Kiss Károly

kisskaroly.x3.hu

kisskaroly.fw.hu

mno.hu Kiss Károly